

Козлова І.Г.,
студентка 5 курсу, 14 групи Інституту прокуратури та
кримінальної юстиції Національного юридичного
університету імені Ярослава Мудрого

ВПЛИВ НАРКОЗАЛЕЖНОСТІ НЕПОВНОЛІТНІХ НА ЇХ ЗЛОЧИННІСТЬ

Анотація. У тезах розглянуто проблему наркозалежності неповнолітніх та її негативний вплив на злочинність.

Ключові слова: запобігання злочинності, злочинність неповнолітніх, наркозалежність.

Аннотация. В тезисах рассмотрена проблема наркозависимости несовершеннолетних и ее влияние на преступность.

Ключевые слова: предупреждение преступности, преступность несовершеннолетних, наркозависимость.

Summary: The problem of teen drug addiction and its negative impact on crime is examined in theses.

Keywords: crime prevention, juvenile delinquency, drug addiction.

Наразі проблема наркозалежності сучасної молоді України стоїть надзвичайно гостро. Вживання неповнолітніми наркотиків стає небезпечним соціальним явищем, яке відіграє не останню роль в поширенні злочинності серед цієї вікової групи населення.

Особлива небезпечність цього явища полягає в тому, що вживання наркотиків у більшості випадків викликає незворотні зміни у здоров'ї індивіда, руйнує його психіку, викривлює систему загальнолюдських цінностей, завдяки чому особа легко переступає межу не тільки моральних, а й кримінальних заборон. А на неповнолітніх з ще не повністю сформованим організмом та свідомістю цей вплив є ще небезпечнішим [3, с.63].

За результатами соціологічного опитування неповнолітніх, проведеного громадською організацією «Український інститут соціальних досліджень імені Олександра Яременка» у 2015 році, 11,3% підлітків хоча б один раз у житті вживали наркотики, серед них хлопці складають – 15,4%, дівчата – 7,9% [2, с.48].

І хоча офіційна звітність фіксує зменшення кількості облікованих злочинів, вчинених неповнолітніми у стані наркотичного сп'яніння, підстав вважати, що це реальна тенденція, немає. У 2017 році за злочини у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів засуджено 94 неповнолітніх. При тому, кожен четвертий злочинець перебував у стані наркотичного сп'яніння [4].

Розглядаючи формування і реалізацію державної політики щодо наркотиків як важливу складову системних реформ, в Україні розроблено і протягом останніх років реалізується Стратегія державної політики щодо наркотиків на період до 2020 року, завдання якої спрямовані на вирішення питань, насамперед медико-соціального, економічного, правоохоронного напрямку. Стратегія акумулює вітчизняний досвід боротьби з наркобізнесом та сучасні знання щодо світових підходів формування і реалізації державної політики щодо наркотиків.

Україною ратифіковано Конвенцію ООН про наркотичні засоби 1961 року та Конвенцію ООН про психотропні речовини 1971 року, де визначено основні законодавчі та адміністративні заходи, які повинні діяти в країні під час формування та реалізації державної політики щодо наркотиків [1, с.8-9].

Проте, не дивлячись на понад 50 нормативно-правових актів, які присвячені регулюванню обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів та протидії їх незаконному обігу, беручи до уваги певні профілактичні заходи з боку державних органів, наркозалежність серед неповнолітніх та спричинена цим зловживанням злочинність залишається проблемою.

У зв'язку з цим доцільно звернутись до досвіду зарубіжних країн, які досягли значних успіхів у запобіганні та подоланні проявів злочинності неповнолітніх та вживання ними наркотичних речовин.

Як свідчить практика, у більшості розвинутих країн цю проблему вирішують за допомогою заходів профілактичного (виховання), лікувального (запобігання рецидивам) і репресивного характеру [5, с.157].

Різні країни значно відрізняються своєю соціальною політикою щодо вживання наркотиків. Так, в Англії і Нідерландах використовується соціальна стратегія так званого зменшення шкоди – мінімізації негативних наслідків вживання наркотиків на особистість і суспільство. В інших країнах, таких, як Німеччина, Австрія, Франція, Італія, Люксембург, незаконна торгівля наркотиками суворо карається. Разом з тим в цих країнах особи, які зловживають наркотичними засобами і вчинили злочин, зумовлений залежністю від наркотиків (якщо за такий злочин може бути призначено позбавлення волі на строк не більше двох років), мають право на умовне зупинення виконання судового вироку або покарання в разі проходження ними (або обіцянки пройти) курс лікування.

Варто взяти до уваги досвід США, де успішно втілюється в життя освітня програма DARE (Навчання опору наркотикам). Програма починається у дитячих садках і триває аж до старших класів школи. Офіцери поліції, які закінчили спеціальні курси, систематично проводять з учнями спеціальні уроки-співбесіди, на яких діти отримують всю необхідну інформацію про

небезпеку вживання наркотиків, навчаються протистояти тискові однолітків та казати «ні» на пропозиції спробувати наркотичні речовини. Ця програма стала однією з найбільш ефективних та впливових в країні [5, с.159-160].

Проблема наркоманії серед дітей та підлітків в Україні потребує дієвих заходів щодо її подолання. На жаль, правоохоронні органи не приділяють достатньої уваги заходам щодо зменшення попиту на ці небезпечні речовини, профілактичні заходи не дають вагомих результатів. З огляду на це, було б доцільно запровадити наскрізне навчання у школах та вищих навчальних закладах, присвячене пагубному впливу наркотиків на людину. Державні стратегії щодо наркотиків повинні знаходити практичне втілення у просвітницьких програмах, адже запобігти цьому негативному явищу легше, ніж потім долати наслідки.

Список використаних джерел:

1. Національний звіт за 2017 рік щодо наркотичної ситуації в Україні (за даними 2016 року) Поглиблений огляд наркоситуації в Україні для Європейського моніторингового центру з наркотиків та наркотичної залежності [Електрон. ресурс]. – Режим доступу : <http://aph.org.ua/wp-content/uploads/2017/11/National-report-2017.pdf>
2. Результати соціологічного опитування "Куріння, вживання алкоголю та наркотичних речовин серед підлітків, які навчаються: поширення й тенденції в Україні", проведеного громадською організацією "Український інститут соціальних досліджень імені Олександра Яременка" – 2015 році [Електрон. ресурс]. – Режим доступу : <https://www.unicef.org/ukraine/ukr/ESPAD-ForWEB.pdf>
3. Сердюк О. О. Взаємозв'язок споживання наркотиків і злочинності: дослідження серед ув'язнених, що утримуються в установах виконання покарань Харківського регіону / О. О. Сердюк, Г. О. Марковська // Девіантна поведінка : соціологічний, психологічний, юридичний аспекти : матеріали круглого столу. – Харків, 2008. – С. 63-68.
4. Слущька Т.І. Неповнолітні злочинці: статистика злочинів та покарань/Т.І. Слущька //Судово-юридична газета [Електрон. ресурс]. – Режим доступу : <http://cripo.com.ua/gangsters/?p=246205/>
5. Шостко О. Ю. Програми запобігання наркоманії серед підлітків у США /О. Ю. Шостко // Проблеми совершенствования украинского законодательства и повышение эффективности правоприменительной деятельности : темат. сб. науч. тр. ; отв. ред. Н. И. Панов. – Х. : Нац. юрид. акад. Украины, 1997. – С. 157–161.

Міністерство освіти і науки України
Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИННОСТІ

Матеріали XVIII студентської наукової конференції
з кримінології

(м. Харків, 28 листопада 2018 р.)

За загальною редакцією
професора *А. П. Гетьмана* і професора *Б. М. Головкина*

Харків
«Право»
2018

УДК 343.9:328.185(477)

A43

Редакційна колегія:

д-р юрид. наук, проф. Б. М. Головкін (*голова*);
канд. юрид. наук, доц. К. А. Автухов (*відповідальний секретар*);
д-р юрид. наук, проф. О. Ю. Шостко;
канд. юрид. наук, доц. М. Ю. Валуйська;
канд. юрид. наук, доц. С. Ю. Лукашевич;
канд. юрид. наук, доц. М. В. Романов;
канд. юрид. наук, доц. В. В. Пивоваров;
канд. юрид. наук, доц. О. В. Таволжанський;
канд. юрид. наук, доц. О. В. Ткачова;
канд. юрид. наук О. В. Гальцова;
канд. юрид. наук М. О. Маршуба;
канд. юрид. наук О. В. Новіков;
канд. юрид. наук К. Д. Кулик;
канд. юрид. наук М. Ю. Кутепов;
канд. юрид. наук Н. В. Сметаніна;
зав. лабораторією Ю. Г. Бойко

A43 **Актуальні проблеми протидії злочинності : матеріали XVIII студ.**
наук. конф. з кримінології (м. Харків, 28 листоп. 2018 р.) / за заг. ред.
А. П. Гетьмана і Б. М. Головкіна. – Харків : Право, 2018. – 196 с.

ISBN 978-966-937-540-7

ISBN 978-966-937-540-7

© Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, 2018
© Оформлення. Видавництво «Право», 2018